



qendra e provimeve

KATALOGU I PROVIMIT
G J U H Ë S H Q I P E
D H E L E T Ë R S I

PROVIMI PROFESIONAL NË SHKOLLAT PROFESIONALE KATËRVJEÇARE

VITI SHKOLLOR 2013/2014

Katalogun e provimit e përgatiten:

Hava Pereziaqi, SHMP „V.Bashkimi” Ulqin
Mr. Rrok Gjolaj, Gjimnazi „25 Maji” Tuz
Mr. Haxhi Shabani, Gjimnazi „Drita” Ulqin
Sehad Lulanaj, Gjimnazi „25 Maji” Tuz
Luigj Berisha, Qendra e Provimeve, Podgoricë

Recensent: Mr. Anton Gojçaj, Enti për Shkollim

PËRMBAJTJA

1. Hyrje.....	4
2. Rregullat	5
3. Qëllimet e përgjithshme	6
4. Struktura dhe vlerësimi i provimit	7
4.1. Skema dhe kohëzgjatja e provimit	7
4.2. Mënyra e vlerësimit	7
4.3. Llojet e detyrave/pyetjeve	7
5. Programi e provimit	9
5.1. Gjuhë	9
5.2. Letërsi	10
5.3. Të shprehurit me shkrim.....	11
5.4. Veprat letrare të detyrueshme	12
6. Shembulli i testit	13
7. Fleta e përgjigjeve	22
8. Zgjidhja e testit me skemë për vlerësim	24
9. Literatura	28

1. HYRJE

Provimi Profesional në sistemin arsimor të Malit të Zi fillon të futet në vitin shkollor 2010/2011 dhe paraqet kontrollimin ekstern të standardizuar të arritjeve shkollore të nxënësve në fund të arsimimit profesional katërvjeçar. Në bazë të Ligjit për arsimimin profesional, (Gazeta Zyrtare e RMZ", nr. 64/02 dhe 49/07 dhe "Gazeta Zyrtare e RMZ" 45/10 dhe 39/13) Provimi Profesional jepet në mënyrë ekstere (Neni 82 paragrafi 8), kurse për përgatitjen e materialit të provimit dhe zbatimit të procedurës së Maturës Shtetërore është e ngarkuar Qendra e Provimeve.

Kontrollohen njohuritë, aftësitë dhe shkathtësitë të cilat bazohen në pjesët kryesore të Programit të lëndës, që duhet t'i dinë nxënësit në fund të vitit të katërt të shkollës së mesme profesionale.

Në katalogun e provimit janë cekur qëllimet e përgjithshme të provimit, është përshkruar struktura e provimit, kurse me formën e qëllimeve të provimit saktësisht është thënë përmbajtja e lëndës që i nënshtrohet provimit. Në të ndodhet edhe shembulli i testit me skemë për vlerësim.

2. RREGULLAT

Provimi nga Gjuha shqipe dhe letërsia do të mbahet në kushte të njëjta dhe në mënyrë të njëjtë për të gjithë nxënësit e vitit të katërt të shkollës së mesme profesionale.

Materiali i provimit do të paktohet në qese të veçanta dhe të sigurta, të cilat do të hapen para nxënësve menjëherë para fillimit të provimit.

Në provim nuk lejohet:

- prezantimi i rrejshëm,
- hapja e detyrave të provimit para kohës së lejuar,
- pengimi i nxënësve tjerë,
- shfrytëzimi i mjeteve të palejuara,
- dëmtimi i shifrës në librezën e testimit,
- mosrespektimi i shenjës për përfundimin e provimit.

Mjetet e lejuara: lapsi i thjeshtë, goma dhe lapsi kimik/stilolapsi.

Punimi i nxënësit **duhet** të jetë i shkruar me laps kimik/stilolaps.

Pas provimit, testet do të paktohen dhe do të kthehen në Qendrën e Provimeve, ku do të organizohet vlerësimi i tyre.

3. QËLLIMET E PËRGJITHSHME

Pas përfundimit të vitit të katërt të shkollës së mesme profesionale, nxënësi duhet:

- ta njohë normën gjuhësore dhe normën drejtshkrimore dhe t'i zbatojë ato me përpikëri
- ta kuptojë: përmbajtjen dhe rëndësinë e tekstit letrar dhe përmbajtjen dhe qëllimin e tekstit joletrar
- ta vlerësojë i pavarur tekstin, t'i shpjegojë dhe t'i argumentojë pohimet e veta
- të dijë ta shkruajë tekstin funksional

4. STRUKTURA DHE VLERËSIMI I PROVIMIT

4.1. Skema dhe kohëzgjatja e provimit

Provimi zgjat 150 minuta dhe punohet pa pushim

Provimi përbëhet nga:

- detyrat/pyetjet nga gjuha dhe letërsia
- shkrimi i tekstit funksional

4.2. Llojet e detyrave/pyetjeve

Detyrat/pyetjet – deri në 70%

Shkrimi i tekstit funksional – deri në 30%

Rezultati i nxënësit/ i nxënëses në test do të caktohet si në vijim: numri i pikëve të fituara nga zgjidhja e pjesës së parë të provimit, në rezultatin e përgjithshëm, merr pjesë me 70%, kurse pikët e fituara nga shkrimi i tekstit funksional marrin pjesë me 30%. Suksesi i arritur do të shprehet me përqindje, i rumbullakuar në dy dhjetëshe.

P. sh. nëse nxënësi me zgjidhjen e detyrave të pjesës së parë të provimit fiton 17 nga 35 pikë të mundshme ose 8 nga 10 pikë të mundshme në hartimin e tekstit funksional, rezultati i tij përfundimtar llogaritet si në vazhdim:

$$70/100 \times 17/35 + 30/100 \times 8/10 = 0,34 + 0,24 = 0,58, \text{ d.m.th. } 58\%$$

4.3. Llojet e detyrave/pyetjeve

► detyrat/pyetjet e tipit të mbyllur

→ detyrat/pyetjet me zgjedhje të shumëfishtë
(janë dhënë tri apo katër përgjigje prej të cilave njëra është e saktë; janë ofruar pesë ose gjashtë përgjigje nga të cilat dy ose tri janë të sakta; nxënësi rrethon numrin para përgjigjes së saktë dhe zgjidhjen e bart në Fletën e përgjigjeve)

→ detyrat/pyetjet me zgjedhje alternative
(pyetjet PO – Jo ose E SAKTË – E PASAKTË)

→ detyrat/pyetjet që bashkohen
(fjalët janë të grupuara në dy kolona dhe duhet të bashkohen drejt)

► detyrat/pyetjet e tipit të hapur

→ detyrat/pyetjet që kërkojnë përgjigje të shkurtër
(duhet shkruar fjalën, sintagmën, fjalinë apo shpjeguar diçka me dy-tri fjali)

→ detyrat/pyetjet që kërkojnë përgjigje më të gjatë
(shkrimi i tekstit funksional)

Shpërndarja e detyrave sipas llojit dhe fushave

Detyrat/pyetjet	Gjuhë	Letërsi	Të shprehurit me shkrim	Gjithsej
Detyrat e tipit të mbyllur	5 – 9	5 – 11	–	10 – 20
Detyrat e tipit të hapur	5 – 9	4 – 9	1 – 2	10 – 20
Gjithsej	10 – 18	9 – 20	1 – 2	20 – 40

Përmes detyrave/pyetjeve nxënësi duhet të tregojë

- që e kupton përmbajtjen dhe qëllimin e tekstit joletrar/përmbajtjen dhe domethënien e tekstit letrar
- që i njeh dhe i përdor nocionet letrare- historike dhe nocionet letrare- teorike
- që di të analizojë tekstin (fragmentin ose fjalinë)
- që ka njohuri të përgjithshme për gjuhën
- që i njeh rregullat gramatikore dhe drejtshkrimore

Me shkrimin e tekstit funksional nxënësi duhet të tregojë

- që e kupton temën
- që në bazë të udhëzimeve të dhëna di të shkruajë një punim që ka lidhshmëri dhe që është i qartë
- që di të sqarojë përjetimet e veta
- që di t'i argumentojë pohimet e veta
- që di t'i përdorë shprehjet përkatëse
- që di t'i zbatojë drejt rregullat gramatikore dhe drejtshkrimore

5. PROGRAMI I PROVIMIT

Ka të bëjë me fushat kryesore të cilat do të testohen:

- gjuhë
- letërsi
- të shprehurit me shkrim

5.1. GJUHË

NJOHURI TË PËRGJITHSHME PËR GJUHËN

Nxënësi/nxënësjja duhet të dijë

- të dallojë dhe të shfrytëzojë stilet funksionale, duke i lidhur me tekstet e caktuara: thirrja/letra formale (zyrtare), ligji, rregullorja, fletëfalënderimi, lutja, ankesa, konkursi, shpallja, letra publike, lajmi/raporti, teksti popullor- shkencor, artikulli shkencor, reportazhi, intervista, reklama, biografia/CV-ja si dhe teksti joartistik
- që në bazë të tekstit të dhënë të caktojë autorin, temën, kujt i është kushtuar teksti; që në tekst të gjejë dhe të interpretojë të dhënat dhe lidhshmërinë e tyre; të dallojë dhe të formulojë temën dhe motivet e tekstit; të sqarojë domethënien e fjalëve të cituara nga teksti
- çfarë është gjuha dhe cilat janë veçoritë dhe funksioni i saj
- të njohë zhvillimin dhe llojet e alfabetit
- të njohë klasifikimin gjenetik të gjuhës dhe familjen e gjuhës që i përket gjuha shqipe
- të njohë shtresat e gjuhës (zhargonet dhe sociolektet, përdorimin dhe kuptimin e tyre)
- që të dallojë dialektet e gjuhës shqipe, veçoritë dhe karakteristikat e tyre nga gjuha standarde

GRAMATIKË

Nxënësi/nxënësjja duhet

- të njohë fonetikën e gjuhës shqipe, veçoritë dhe karakteristikat
 1. ndryshimet fonetike
 2. fonologjinë
 3. ndarjen e tingujve
 4. rrokjen
 5. drejtshkrimin
 6. drejtshqiptimin
 7. prozodinë
 8. theksin e fjalës
- të zbatojë rregullat sipas të cilave nuk shkruhet bashkëtingëllorja J
- të dallojë llojet e fjalëve dhe të dijë veçoritë e tyre morfologjike (domethënien, ndryshimet, kategoritë gramatikore)
- të dallojë llojet e fjalive dhe të sqarojë funksionin e tyre në tekst (fjalitë e varura, të pavarura, aktive, pasive, jo të plota, të papërcaktuara)
 - të zbatojë rregullat e kongruencës (përputhshmërisë)
- të përdorë drejt sistemin e rasave në të folur dhe në të shkruar
- të dijë foljen: kohët, mënyrat, vetat, zgjedhimet
- të ketë njohuri themelore nga leksikologjia e gjuhës shqipe, të dijë veçoritë dhe karakteristikat
- të përdorë drejt frazeologjizmat dhe të shpjegojë domethënien e tyre

DREJTSHKRIM

Nxënësi/nxënësjë duhet

- të përdorë drejt shkronjën e madhe
- të shkruajë drejt shkurtesat – të zbatojë rregullat për shkurtimin e fjalëve dhe shprehjeve
- të shkruajë drejt gjuhën standarde
- të zbatojë rregullat për shkrimin e fjalëve bashkë dhe ndaras
- të ndajë drejt fjalët në fund të rreshtit
- që në pajtim me rregullat (dhe udhëzimet drejtshkrimore) të përdorë shenjat e pikësimit
- t'i shqipërojë drejt fjalët të cilat kanë një përdorim të shpeshtë

5.2. LETËRSI

Nxënësi duhet të dijë

- që në një tekst të dhënë t'i dallojë llojet, gjinitë letrare (lirikën, epikën, dramatikën) dhe llojet e letërsisë.
- që t'i njohë periudhat letrare nga antika deri te letërsia bashkëkohore (përfaqësuesit kryesorë dhe veçoritë stilistike), të bëjë dallimin e veçorive stilistike të periudhave letrare.
- që t'i njohë dhe t'i formulojë temën dhe motivet e tekstit; ta shpjegojë rëndësinë e fjalëve të cituara nga teksti
- që t'i vërejë vetitë e hapësirës poetike (fiktive) dhe kohës e mënyrës në të cilën paraqiten ato, ta kuptojë nocionin
- që t'i veçojë figurat stilistike në tekst (krahasimin, epitetin, simbolin, hiperbolën, anaforën, epiforën, refrenin, metaforën, metoniminë, eufemizmin, alegorinë, asindefin, polisindefin, ironinë) dhe ta shpjegojë përdorimin e tyre.
- që organizimin kompozicional të këngës ta sjell në lidhje me kuptimin e saj (efektet e përsëritjes, renditjen e figurave poetike)
- që t'i njohë elementet e vargëzimit (trokeun, jambin, daktilin) cezurën, rimën.
- që t'i dallojë nocionet: autori, narratori, subjekti lirik, sistemin e personazheve (personazhin kryesor, personazhin dytësor, personazhin episodik)
- që t'i dallojë termet personazhi dhe personaliteti, ta kuptojë nocionin e motivimit në ndërtimin e personazhit letrar, ta përshkruaj personazhin nga vepra (portretin e jashtëm dhe të brendshëm, motivimin social dhe psikologjik...)
- që t'i njohë dhe t'i dallojë nocionet: përmbajtja, fabula, syzheu, episodi dramatik, digresioni.
- që të dallojë format e rrëfimit dhe tipat e narratorit (foma Er/në vetën e tretë dhe Içh/në vetën e parë, narratori i besueshëm dhe i pabesueshëm)
- që t'i njohë dhe t'i kuptojë karakteristikat e këngës epike dhe të epit (dhjetërrokëshin, heksametrin)
- që të caktojë këndvështrimin (e brendshëm, të jashtëm) dhe të shpjegojë ndërrimin e tyre
- që ta njohë natyrën e poezisë (sipas motiveve: atdhetar, shoqëror, filozofik, erotik, përshkrues dhe sipas llojit: vargu i lire, soneti, elegjia, himni)
- që ta njohë natyrën e prozës (llojet: skica, tregimi, novela, romani)
- që ta njohë natyrën e tekstit dramatik, tekstin didaskalik, monologun, dialogun, njësinë e veprimit të dramës dhe etapat e zhvillimit të ngjarjes.
- që ta njohë antidramën dhe gjuhën e saj skenike
- që të njohë karakteristikat e dramës antike dhe të dijë të shpjegojë nocionin e katarzës

5.3. TË SHPREHURIT ME SHKRIM

SHKRIMI I TEKSTIT FUNKSIONAL

Nxënësi/Nxënësjja duhet të dijë të shkruajë tekstin e llojit në vijim: fletëfalenderimin, lutjen, ankesën, letrën zyrtare/jozyrtare, urimin, shpalljen, konkursin, raportin, lajmin, intervistën, reportazhin

Me atë rast duhet

- të respektojë udhëzimet për shkrimin e tekstit, formën e tekstit dhe parimet e formimit (hyrja, zhvillimi, përfundimi, paragrafët, shkrimi i emrit të vendit dhe datës, adresës, mënyra si të drejtohet, emri dhe mbiemri i dërguesit dhe marrësit, margjinat...)
- të ketë kujdes për kuptimin, lidhshmërinë dhe rrumbullakimin e tekstit
- të dallojë dhe të zbatojë stilet e ndryshme funksionale në të shkruar
- të respektojë normën gramatikore dhe drejtshkrimore

5.4. VEPRA TË LETRARE TË DETYRUESHME

I

Homeri: „Iliada” (kënga e 6-të dhe e 18-të)

Sofokliu: „Antigona”

F. Petrarka: „Kanconieri” (fragment)

M.Barleti: „Historia e Skenderbeut” (fragment)

II

Heminguej: „Plaku dhe deti”

J.de Rada: „Këngët e Serafina Topisë”

N.Frashëri: „Bagëti e Bujqësia”

Ndre Mjeda: „Andrra e jetës”

P.P.Njegosh: „Kurora e maleve” (fragment)

III

Sharl Bodleri: „Albatrosi”

Gëte: „Vuajtjet e Vërterit të ri”

Lasgush Poradeci: „Vdekja e Nositit”

D. Agolli: „Shkëlqimi dhe rënia e shokut Zylo”

Ali Podrimja: „Drejtpeshimi”

IV

A. Kamy: „I huaji” (fragment)

Gj. Fishta: „Lahuta e Malcisë”


I. Kadare: „Viti i mbrapshtë”

F. Kongoli: „Ëndrra e Damokleut” (fragment)

Vërejtje: Në rast se testi përmban fragmente nga veprat letrare të cilat nuk janë në regjistër të veprave letrare të detyrueshme, pyetjet kanë të bëjnë vetëm me atë fragment dhe nuk nënkuptojnë që vepra është lexuar.

6. SHEMBULLI I TESTIT

Me kujdes lexo tekstin nga Katalogu i botimeve të një shtëpie botuese pastaj përgjigju në pyetjet 1, 2, 3, 4 dhe 5.

KATALOGU I BOTIMEVE	Redaktor Dragan K. Vukçević	
<p>Botuesi CID</p> <p>Podgorica, Obala Ribnice 4/II Tel. 081/230-122, 230-126 Beograd, Majke Jevrosime 44/I Tel.Fax. 011/32-48-021</p> <p>Kryeredaktor e redaktor përgjegjës Dragan K. Vukçević</p> <p>Drejtor Zharko Radonjić</p> <p>Redaktor teknik Darko Manojlović</p> <p>Referent për shitje Ratko Bojanović Tel. 081/230-126</p> <p>Përgatitja grafike SCANNER STUDIO Beograd, Zaplanjska 86 011/469-522; 491-338</p> <p>Shtyp Grafolik Beograd, Vojvode Stepe 375</p>	<p>MEMOARET Popović, Simo Botimi I, 1995 17× 24 cm. 875 faqe, lidhja e fortë</p> <p>LETRA PËR ADRIATIKUN DHE MALIN E ZI Marmije, Gzavije Botimi 1995 13 x 21 cm. 207 faqe, lidhja e fortë</p> <p>Në botim:</p> <p>H. V. Mandere MALI I ZI</p> <p>J. Holçek MALI I ZI NË PAQE</p> <p>A. Bulonj MALI I ZI DHE POPULLATA E TIJ</p> <p>M. P. Varava NËPËR MAL TË ZI</p> <p>F. Lanorman TURQIT DHE MALAZEZËT</p> <p>H. Shtiglic VIZITË NË MALIN E ZI</p> <p>Sh. Irijart BRIGJET E ADRIATIKUT</p>	 <p>Shitur:</p> <p>P. I Petroviq LETRA V. de Somier UDHËTIMI HISTORIK DHE POLITIK NË MAL TË ZI</p> <p>A. Avelo, Zh. de la Nezijer MALI I ZI DHE HERCEGOVINA</p> <p>N. Rajković SENATI I MALIT TË ZI J. Holçek MALI I ZI V. Denton MALI I ZI, POPULLI DHE HISTO- RIA E TIJ</p> <p>Gj. Markoti MALI I ZI DHE FEMRAT E TIJ Z. Miliq DARKA E HUAJ S. M. Martinović MEMOARET J. Vaclik SOVRANITETI I MALIT TË ZI V. Bronevski SHËNIME PËR MALIN E ZI DHE BOKËN</p>

1. Si quhet shtëpia botuese nga katalogu i së cilës janë dhënë faqet?

.....
(1 pikë)

2. Me kujdes lexo tekstin e katalogut në anën e majtë dhe pastaj zhvillo detyrën. Përshkruaj fjalët, gjegjësisht sintagmat të cilat tregojnë funksione ose veprime që kryejnë personalitetet e numëruara.

.....
(1 pikë)

3. Me vëmendje lexo tekstin e katalogut në anën e djathtë dhe pastaj zhvillo detyrën. Çfarë informacionesh u ofron shfrytëzuesve ky katalog?

.....
.....

(1 pikë)

4. Rretho shkronjën para titullit të librit i cili është në proces të shtypjes dhe pastaj zgjidhjen kaloje në fletën e përgjigjeve.

- A. Letrat për Adriatikun dhe Malin e Zi
- B. Mali i Zi dhe popullata e tij
- C. Mali i Zi dhe femrat e tij

(1 pikë)

5. Në tekstin në krahun e djathtë pranë titullit dhe emri të autorit të librit të botuar ndodhen edhe të dhëna shtesë. Shkruaj se për çfarë informacionesh është fjala.

.....
.....

(1 pikë)

Në bazë të tekstit në vijim përgjigju pyetjeve 6 dhe 7.

MIRËINFORMIMI I QYTETARËVE NDIHMON NË LUFTËN KUNDËR KORRUPSIONIT

Ekspertët thonë se ekziston gjithmonë dikush që përdor pozitën në shërbim të interesit të tij personal, por media e lirë dhe gjykatat e pavaruara mund të ndihmojnë për ta luftuar këtë fenomen. Ata thonë se kur qytetarët janë të mirëinformuar, ata janë në gjendje të sjellin ndryshime edhe në këtë aspekt. Ndër format e tjera të korrupsionit janë nepotizmi, ose favorizimi i personave të familjes apo miqve, falsifikimi i regjistrave të biznesit, ose shkëmbimi i aksioneve të bursës duke u bazuar tek informacionet e fshehta.

Luiz Shelli punon për Qendrën e Krimin dhe Korrupsionit Ndërkombëtar, pranë Universitetit Amerikan, në Uashington. Ajo thotë se korrupsioni është një problem i madh në vendet e varfëra me një ekonomi të dobët. Ajo shpjegon se vendet, ekonomia e të cilave varet nga një burim natyror i vetëm janë më në rrezik sepse një numër i vogël njerëzish kontrollojnë të ardhurat e burimit. Zonja Shelli thotë se korrupsioni mund të luftohet nëpërmjet instituteve të forta publike dhe private, si gjykata të pavarura dhe mjete të lira informimi. Bizneset kanë gjithashtu ndikimin e tyre.

Ekspertja e korrupsionit, Nensi Brosuell, e organizatës Transparency International, thotë se veprimet e bizneseve kanë efekt tek njerëzit më të varfër. Sipas kësaj organizate, Islanda është në vendin e parë si shteti më i pakorruptuar, ndërsa Çadi ndodhet në vendin e fundit të listës me 159 shtete si vendi me korrupsion më të lartë.

6. Sipas Luiz Shell, në cilat vende të botës ka korrupsion më shumë?

.....
.....

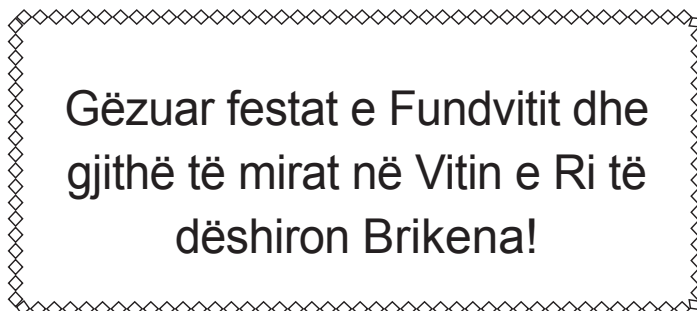
(1 pikë)

7. Cili është shteti më i pakorruptuar dhe cili është shteti më i korruptuar sipas organizatës Transparency International?

.....
.....

(1 pikë)

8. Në urimin në vazhdim vëreje gabimin dhe përmirësoje atë.



.....
.....
(1 pikë)

9. Folja kam është përdorur si folje ndihmëse në fjalinë:

- A. Unë e kam telefonin tënd
- B. Pata shumë keq për atë që ju ndodhi
- C. E kam ndihmuar gjatë gjithë kohës

Rretho shkronjën para përgjigjes së saktë dhe zgjidhjen kaloje në fletën e përgjigjeve.

(1 pikë)

10. Rretho shkronjën para shkurtesës së shkruar drejt nga fjala doktor dhe zgjidhjen kaloje në fletën e përgjigjeve.

- A. Dr
- B. Dr.
- C. Dokt.

(1 pikë)

11. Rretho shkronjën para fjalës së shkruar drejt:

- A. shduk
- B. zhduk
- C. çduk

(1 pikë)

12. Cili ndryshim fonetik ka ndodhur në fjalën DESH?

- A. mosekzistimi i A-së
- B. humbja e A-së
- C. kalimi i A-së në E

Rretho shkronjën para përgjigjes së saktë dhe zgjidhjen kaloje në fletën e përgjigjeve.

(1 pikë)

13. Shkruaj shkallën krahasore të mbiemrave:

I gjatë -
I madh -

(2 pikë)

14. Cila fjalë nuk mund të ndahet në rrokje?

- A. shkëmb
- B. frenoj
- C. kope
- D. tjetërsoj

(1 pikë)

Lexo vjershën e Bodlerit „Albatrosi” pastaj përgjigju në pyetjen 15.

Albatrosi

*Shpesh për zbavitje, detarët në lundrim,
Marrin albatrosë, ca zogj të mëdhenj deti
Që ndjekin anijen me përtim në rrugëtim
Kur kjo rrëshqet mbi zgavra tmerri.*

*Sapo mbi dërrasa, ata i lëshojnë,
Këta mbretër të hapësirës së kaltër
Ulin me dhimbje flatrat që bardhojnë,
Si lopata lundrimi në rërën e lagësht.*

*Ky udhëtar me krahë bëhet i plogët
Shformohet dhe shëmtohet, s'ka më bukuri,
Dikush i prek me llullë sqepin e dobët,
Tjetri e përtall, çalon përbri tij.*

*Poeti ngjason, me këtë princ kaltërsish,
Që sfidon shigjetarin, përqesh stuhinë
Po kur në tokë ai ulet sërish
Krahët gjigandë si pengesa i rrinë.*

15. Çfarë është kuptimi i jetës së artistit në poezinë “Albatrosi”?

- A. Artisti gjithmonë ka një pozitë të privilegjuar në shoqëri.
- B. Artisti është madhështor kur merret me çështje madhore, por jo i shkathtë e gati qesharak kur merret me gjëra të përditshme
- C. Artisti gjithmonë është i penguar dhe nuk ka mjaft liri.

Rrethoje shkronjën para përgjigjes së saktë dhe zgjidhjen kaloje në fletën e përgjigjeve.

(1 pikë)

Lexoje tekstin në vijim dhe përgjigju pyetjeve 16 dhe 17.

BAGËTI E BUJQËSIA

O malet e Shqipërisë! E ju o lisat e gjatë,
Fushat e gjera me lule, q'u kam nër mënt dit' e natë
Do të këndoj bagëtinë, që mbani ju e ushqeni,
Ti Shqipëri, më ep nderë, më ep emërin Shqipëtar"
Zemërën ti ma gatove plot me dëshirë dhe me zjarr.
Shqipëri! O mëma ime! Ndonëse jam i mërguar,
Dashurinë tënde kurrë, zemëra s'e ka harruar.
Ku i fryn bariu xhurasë, tek kullosin bagëtia,
Ku mërzen cjapi me zile, atje i kam mënt' e mija
Atje lint diell'i qeshur edhe hëna e gëzuar,
Mendja! merr fushat e malet, jashtë, jashtë nga qyteti
Nga brenga, nga thashethemet, nga rrëmuja, nga rrëmeti-
Vashë bukurosh' e bariut që vjen me llërë përveshur,
Me zemërë të dëfryer e me buzëzë të qeshur,
Me dy shqerazë ndër duar të bukura, si dhe vetë.

Naim Frashëri

16. Këtë fragment e përshkon fryma:

- A. romanike
- B. realiste
- C. humaniste

Rrethoje shkronjën para përgjigjes së saktë dhe zgjidhjen kaloje në fletën e përgjigjeve.

(1 pikë)

17. Çka mban në mend poeti ditë e natë?

.....
.....

(1 pikë)

18. Nën pjesët e veçuara shkruaj titujt e veprave nga të cila janë shkëputur ato dhe autorët e tyre.

- 1) *Prej kah fill xen rriba e Verit
e m' Vezuv t' veshun n' gjineshtra
Kur Kankazit e n' Shkamb të Doverit
Ku rri Albona e pjek gënjeshtër,
fis ma t' vjetër kund nuk ka
se asht ky fis n' za i Shqiptarit
në mes t' cilit punët e mëdha
për Europë xunë t' enden sparit.
Po, m' këto male e karpa tona
spari Zeusi njerzhtë i rysi
e me augure te Dodona
egërsinë ai ua përmbysi:
Këtu edhe sparit Orë e Zana
nisën valle me vallëzua
e n për vërrije e fusha t' gjana
Xu pegasi me lodrue.*

- 2) *Vuk Mandushiq
Më të bukur se zana e ka
mbushur s'i ka të tetëmbëdhjetat
zembrën gjallë ma ka rrëmbyer*
- Princ Jankoja
Për ç' gjë zembrën ty ta ka rrëmbyer?*

(2 pikë)

Me kujdes lexo vargjet e poezisë së Nolit "Shën Pjetri në mangall, pastaj përgjigju në pyetjet 19, 20 dhe 21.

Fryn' e çfryn veriu,
Ngrin, **mërdhin** i ziu
Dhe mangallit i afrohet
Që të **ngrohet**.

(...)

Kruspull mi mangallin mblidhet,
Po djek dorën dhe përdridhet;
Se ç' këndon bandill këndezi
Nga **qymezi**:

19. Strofat e veçuara janë:

- A. strofa dyvargëshe (distik)
- B. strofa trevargëshe (tercet)
- C. strofa katërvargëshe (katren)

Rrethoje shkronjën para përgjigjes së saktë dhe zgjidhjen kaloje në fletën e përgjigjeve.

(1 pikë)

20. Fjala e nënvizuar në strofën e dytë është:

- A. arkaizëm
- B. barbarizëm
- C. neologjizëm

Rrethoje shkronjën para përgjigjes së saktë dhe zgjidhjen kaloje në fletën e përgjigjeve.

(1 pikë)

21. Fjalët e theksuara (të errësuara) në strofën e parë janë:

- A. homonime
- B. antonime
- C. sinonime

Rrethoje shkronjën para përgjigjes së saktë dhe zgjidhjen kaloje në fletën e përgjigjeve.

(1 pikë)

Lexo me kujdes fragmentin nga romani "Shkëlqimi dhe rënia e shokut Zylo" të shkrimtarit Dritëro Agolli dhe përgjigju në dy pyetjet në vazhdim.

"Prapë qesha, por këtë radhë me zë. Por papritur, pas kësaj qeshjeje, më pushtoi një trishtim i pakuptuar. Në ndërgjegjen time të dytë vinte jehona e raporteve. Kjo jehonë gjithnjë kështu më ndiqte. Edhe kur më shfaqej ndonjë gëzim i turbullt, jehona e raporteve godiste në muret e ndërgjegjes sime ma shuante këtë gëzim të pandezur. Edhe te shoku Zylo, - mendova me vete, - nuk do të shpëtoj nga raportet. Unë i duhem shokut Zylo, prandaj kërkoi të më mbajë pranë. Ta zemë se për një kohë ai do të më lërë të qetë. Pastaj? - pyeta veten. - Në mos më ngacmoftë shoku Zylo, do të më ngacmojë shoku Q. Edhe shokut Q i duhen raportet. Kurrizi yt, o Demkë, do t'i mbajë të gjitha letrat e nxira të futura në dosje të bardha!"

22. Në romanin "Shkëlqimi dhe rënia e shokut Zylo" Demka është një figurë tragjike, sepse:

.....

(1 pikë)

23. Në romanin "Shkëlqimi dhe rënia e shokut Zylo", autori e ka përdorur fjalën "shok" me kuptim:

.....

(1 pikë)

24. Në fjalitë e mëposhtme përdor shkronjën e madhe.

Në qendrën e kulturës në ulqin u mbajt një veprimtari kulturore me rastin e javës së fëmijëve e cila në mal të zi kremtohet javën e parë të muajit tetor. Organizimi i këtij aktiviteti ka për qëllim shënimin simbolik të pranimit të nxënësve të klasave të para në lidhjen e fëmijëve.

.....
.....
.....
.....

(4 pikë)

25. Domethënie e leksemës rruga në shembullin E TËRË RRUGA FLEN është krijuar me mekanizmin stilistikl që quhet:

- A. metaforë
- B. metonimi
- C. sinekdoka

Rretho shkronjën para përgjigjes së saktë dhe zgjidhjen kaloje në fletën e përgjigjeve.

(1 pikë)

26. Çka është frazeologjizëm?

- A. Kush punon, fiton.
- B. Ai që di të bëjë lajka, di edhe të shpifë.
- C. Shkel e shko.

Rretho shkronjën para përgjigjes së saktë dhe zgjidhjen kaloje në fletën e përgjigjeve.

(1 pikë)

Me kujdes lexo fragmentin nga vepra e Kadaresë "Gjenerali i ushtrisë së vdekur" dhe përgjigju në pyetjet 27, 28 dhe 29.

Gjeneralit i ra pija në kokë. Unë kam tani një ushtri të tërë të vdekurish, mendoni. Vetëm se ata tani, në vend të uniformës, kanë secili nga një thes najloni. Thasë të kaltër me dy vija të bardha dhe një shirit të zi, prodhim special "Olympias". Në fillim ishin ca skuadra. Pastaj u krijuan kompanitë, pastaj batalionet dhe tani po plotësohen divizionet dhe regjimentet. Një ushtri e tërë e mbështjellë me najlon.

(Pjesë nga vepra e I. Kadaresë)

27. Cilët lloj letrar i takon vepra "Gjenerali i ushtrisë së vdekur"?

- A. romanit
- B. dramës
- C. tragjedisë

Rretho shkronjën para përgjigjes së saktë dhe zgjidhjen kaloje në fletën e përgjigjeve.

(1 pikë)

28. Me një fjali shkruaj për çka bëhet fjalë në fragmentin e mësipërm të veprës së shkrimtarit tonë të njohur.

.....

.....

.....

(1 pikë)

29. Kush janë personazhet kryesore të kësaj vepre të Kadaresë?

.....

(1 pikë)

30.

Ndeshja finale e Kampionatit të 28-të evropian në vaterpool është zhvilluar me 13.7.2008 në Malaga në mes të përfaqësueses së Malit të Zi dhe asaj të Serbisë. Në kohën e rregullt të ndeshjes rezultati ishte i barabartë 5:5. Në vazhdimin e parë Nikolla Vukçević shënoi gol për reprezentacionin e Malit të Zi dhe i solli vendit të vet titullin e kampionit të Kontinentit të Vjetër në vaterpol me rezultat 6:5.

Teksti i dhënë është një lajm për fitoren e vaterpolistëve të Malit të Zi në Kampionatin evropian.

Këtë tekst zgjeroje në raport duke shfrytëzuar faktet që ndodhen në të dhe të dhënat shtesë:

- pjesëmarrje debutuese e përfaqësueses së Malit të Zi në Kampionatin evropian
- Serbia, deri atëherë kampione aktuale e Evropës
- rezultati nëpër çereke (2:1, 0:3, 2:0, 1:1)
- Millosh Shqepanović portier i përfaqësueses së Malit të Zi
- rasti i pashfrytëzuar i malazezëve për gol gjatë 20 sekondave të fundit për shkak të ndërhyrjes së gabuar
- medalja e parë e artë në Kampionatin e Evropës

Raporti duhet të shkruhet drejt gjuhësisht dhe pa gabime drejtshkrimore.

(10 pikë)

6. FLETA E PËRGJIGJEVE

Nxënësit bashkë me testin do të fitojnë edhe fletën për shënimin e përgjigjeve në detyrat me zgjidhje të shumëfishtë. Është e nevojshme që në vendin e duhur ME KUJDES t'i përshkruajnë përgjigjet e tyre.



PROVIMI PROFESIONAL

FLETA E PËRGJIGJEVE

Gjuhë shqipe dhe letërsi

Shifra e nxënësit

Shëno kështu:



4.	A	B	C			
9.	A	B	C			
10.	A	B	C			
11.	A	B	C			
12.	A	B	C			
14.	A	B	C	D		
15.	A	B	C			
16.	A	B	C			
19.	A	B	C			
20.	A	B	C			
21.	A	B	C			
25.	A	B	C			
26.	A	B	C			
27.	A	B	C			

PROVIMI PROFESIONAL
FLETA E PËRGJIGJEVE
Gjuhë shqipe dhe letërsi

Shifra e nxënësit

Shëno kështu:



	A	B	C
4.	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

	A	B	C
9.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>

	A	B	C
10.	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

	A	B	C
11.	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

	A	B	C
12.	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

	A	B	C	D
14.	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

	A	B	C
15.	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

	A	B	C
16.	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

	A	B	C
19.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>

	A	B	C
20.	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

	A	B	C
21.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>

	A	B	C
25.	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

	A	B	C
26.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>

	A	B	C
27.	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

7. ZGJIDHJA E TESTIT ME SKEMË PËR VLERËSIM

1.

CID/Shtëpia botuese CID/Botuesi është CID

1 pikë

2. Kryeredaktor e redaktor përgjegjës, drejtor, redaktor teknik, referent i shitjes

1 pikë për përgjigje të saktë dhe të plotë

Tregon kuptim të gabuar OSE jep përgjigje të pamjaftueshme OSE përgjigje të pacaktuar.

- Kryeredaktor e redaktor përgjegjës, drejtor, redaktor teknik, referent i shitjes, përgatitja grafike, shtyp (dhe përgjigje të ngjashme)

0 pikë

3.

Katalogu ofron informacione për librat që janë botuar dhe për ato që janë në botim. (dhe përgjigje të ngjashme)

1 pikë

4.

B.

1 pikë

5.

Cili botim është, vitin e botimit të librit, formatin e librit, numrin e faqeve të librit, llojin e përgatitjes.

2 pikë për përgjigje të plotë dhe të saktë; 1 pikë për dy karakteristika të dhëna saktë

6.

Në vendet e varfra me një ekonomi të dobët.

1 pikë

7.

Shteti më i pakorruptuar është Islanda, kurse më i korruptuari është Çadi.

1 pikë

8.

Gëzuar festat e **fundvitit** dhe gjithë të mirat në Vitin e Ri të dëshiron Brikena

1 pikë

9.

C.

1 pikë

10.

B.

1 pikë

11.

B.

1 pikë

12.

B.

1 pikë

13.

Më i gjatë

Më i madh

Numri maksimal i pikëve 2.

Ka shkruar saktë vetëm një krahasore:

Më i gjatë ose më i madh

Numri i pjesshëm i pikëve 1.

14.

A.

1 pikë

15.

B.

1 pikë

16.

A.

1 pikë

17.

Poeti mban mend ditë e natë malet e Shqipërisë, me lista e gjatë dhe fushat e gjëra me lule.

1 pikë

18.

1. Gjergj Fishta, "Lahuta e Malcisë"

2. P.P.Njegosh, "Kurora e maleve"

2 pikë

19.

C.

1 pikë

20.

A.

1 pikë

21.

B.

1 pikë

22.

E ka humbur vetveten

1 pikë

23.

Ironik

1 pikë

24.

Në Qendrën e Kulturës në Ulqin u mbajt një veprimtari kulturore me rastin e Javës së Fëmijëve e cila në Mal të Zi kremtohet javën e parë të muajit tetor. Organizimi i këtij aktiviteti ka për qëllim shënimin simbolik të pranimit të nxënësve të klasave të para në Lidhjen e Fëmijëve.

Përdorimi i saktë i shkronjës së madhe në të gjitha fjalët = 4 pikë

Përdorimi i saktë i shkronjës së madhe në të paktën 6 fjalë = 2 pikë

Përdorimi i saktë i shkronjës së madhe në më pak se 6 fjalë = 0 pikë

25.

B.

1 pikë

26.

C.

1 pikë

27.

A.

1 pikë

28.

Bëhet fjalë për ushtrinë e cila erdhi okupatore dhe u kthye e vdekur në najlon. Kemi të bëjmë me trimërinë shqiptare.

1 pikë.

29.

Gjenerali, prifti, plaka Nicë.

1 pikë

30.

Skema për vlerësim të raportit

10 pikë

P.sh.

Në Malagë, më 13 korrik 2008 në finalen e Kampionatit të 28-të të Evropës, vaterpolistët e Malit të Zi fituan deri atëherë kampionin evropian në fuqi përfaqësuesen e Serbisë, me rezultatin 6:5 duke u bërë kështu kampionë të Evropës. Ishte kjo paraqitja e parë e vaterpolistëve malazezë prej që Mali i Zi është bërë shtet i pavarur.

Në kohën e rregullt të lojës rezultati ishte 5:5 në vazhdimin e parë Nikolla Vukçević arriti të shënojë golin vendimtar për Malin e Zi, duke i siguruar kështu titullin e kampionit. Tërë kohën rezultati i ndeshjes ishte i pasigurt ashtu që rezultati në çerekët e lojës ishte (2:1,0:3, 2:0, 1:1). Në vazhdime, vaterpolistët e Serbisë asnjëherë nuk arritën të mposhtin portierin fantastik të Malit të Zi, Millosh Shqepanoviqin. Malazezët patën rast që në 20 sekondat e fundit të japin gol dhe të marrin medaljen e artë, por për shkak të një faulli u desh që të shkojnë në vazhdime. Paraprakisht Pijetllloviq një minutë e 16 sekonda para fundit të lojës e barazoi rezultatin.

Kështu kombëtarja debutuese e Malit të Zi arriti të fitojë medaljen e parë të artë në kampionatin e Kontinentit të Vjetër.

Janë të sakta të gjitha përgjigjet që janë të ngjashme me përgjigjen e ofruar, e që janë në pajtim me skemën për vlerësim.

Përmbajtja	Drejthskrimi	Lidhshmëria	Struktura ndërtimore e tekstit
<p>→ teksti plotësisht i përgjigjet temës së dhënë</p> <p>→ janë të pranishme të gjitha të dhënat e dhëna</p> <p>→ struktura gjegjëse</p> <p>2 pikë</p>	<p>→ respektimi i normës gramatikore (përdorimi i drejtë i rasave, foljeve pavetore, respektimi i rregullave të harmonisë, përdorimi i drejtë i kohës së kryer të thjeshtë, foljes ndihmëse jam, mendimi i tërësishëm i fjalisë, renditja e saktë e fjalëve...)</p> <p>2 pikë</p> <p>→ respektimi i normës drejtshkrimore (shkrimi i drejtë i shkronjës së madhe. Përdorimi me vend i shenjave të pikësimit.</p> <p>2 pikë gjithsej 4 pikë</p>	<p>→ lidhja e mirë në nivel të tekstit dhe paragrafëve</p> <p>2 pikë</p>	<p>→ përshtatja e organizimit të përgjithshëm dhe strukturës ndërtimore të tekstit, zhvillimit logjik të tij (qartë ndan pjesën hyrëse të raportit (nga pjesa e dytë e tij; ndan paragrafet.</p> <p>2 pikë</p>
<p>→ teksti i përgjigjet temës së dhënë, por i mungon një nga të dhënat e dhëna OSE 20-30% të tekstit të panevojshëm për temën e dhënë OSE</p> <p>→ hartimi i përgjigjet temës së shtruar, janë të pranishëm të gjitha të dhënat e vendosura, por punimi nuk ka strukturën e raportit (nuk përcjell rrjedhat e ngjarjes, por është shkruar si tekst i tregimit, letër ose ngjashëm) OSE</p> <p>→ njëlloj si për</p> <p>2 pikë</p> <p>→ por lexohet vështirë</p> <p>1 pikë gjithsej 3 pikë</p>	<p>→ respektimi i normës gramatikore me gabime të vogla (p.sh. gabimet semantike ...)</p> <p>1 pikë</p> <p>→ respektimi i normës drejtshkrimore me gabime të vogla (p.sh. heqjet e vogla të dorës nga përdorimi i normëzuar i shenjave të pikësimit, dhe nga norma e rregullimit të shqiptimit të fjalëve të huaja...)</p> <p>1 pikë gjithsej 2 pikë</p>	<p>→ lidhja e mirë në nivel të tekstit me palidhshmëri të përkohshme në shkallë të paragrafëve</p> <p>1 pikë</p>	<p>→ bën ndarjen e qartë të hyrjes, shtjellimit dhe përfundimit, por nuk ndan paragrafët brenda shtjellimit.</p> <p>1 pikë</p>

VËREJTJE:

► 0 (zero) pike ose në përmbajtje ose në gjuhë vlerësohet me notë të pamjaftueshme, si dhe hartimi jo i rregullt dhe i palexueshëm ose punimi me shembuj të leksikut të papërshtatshëm ose me temë të dështuar.

► Për dorëshkrim që nuk lexohet lehtë zbritet 1 pikë.

Detyrat/pyetje-numri i pikëve: **35** (70 %)

Shkrimi i lajmit dhe fletëparaqitjes me e-mail - numri i pikëve: **10** (30 %)

Numri i përgjithshëm i pikëve në test: **45** (100 %)

9. LITERATURA

Tekstet për programet me 3 orë mësimi të gjuhës shqipe dhe letërsisë në javë sipas zgjedhjes së mësimdhënësve.

- Prof. dr. Rami Memushaj, "Bukuria e gjuhës", Gjuha shqipe për klasën e parë të gjimnazit të përgjithshëm, Enti i Teksteve dhe i Mjeteve Mësimore; Podgoricë 2007
- Prof. dr. Ardian Marashi, "Letërsia 1", për klasën e parë të gjimnazit të përgjithshëm, Enti i Teksteve dhe i Mjeteve Mësimore; Podgoricë 2007
- Prof. dr. Rami Memushaj, "Bukuria e gjuhës", Gjuha shqipe për klasën e dytë të gjimnazit të përgjithshëm, Enti i Teksteve dhe i Mjeteve Mësimore; Podgoricë 2008
- Prof. dr. Rami Memushaj, "Bukuria e gjuhës", Gjuha shqipe për klasën e tretë të gjimnazit të përgjithshëm, Enti i Teksteve dhe i Mjeteve Mësimore; Podgoricë 2009
- Historia e letërsisë shqipe, Rilindja, Prishtinë, 1989
- Prof. Gjergj Zheji, Prof. As. Dr. Natasha Xhafka "Fjalor enciklopedik letrar", Tiranë, 2001
- Bahri Beci "Gramatika e gjuhës shqipe për të gjithë", Tiranë, 2004
- Grup autorësh "Mësuesi, shkolla dhe shoqëria", Prishtinë 1997
- Grup autorësh "Studio gjithçka, arsyet vendin e parë", Tiranë, 1998
- Bardhyl Musai "Metodologji e mësimdhënies", Tiranë, 2003
- Grup autorësh "Zhvillimi i mendimit kritik gjatë leximit dhe shkrimit", Tiranë, 1998
- Prof. Gjergj Zheji, Prof. As. Dr. Natasha Xhafka "Komenti letrar" (në ndihmë të mësuesve), Tiranë, 1998
- Sabri Hamiti "Vetëdija letrare", Rilindja, Prishtinë, 1989
- Dr. Agim Vinca "Struktura e zhvillimit të poezisë së sotme shqipe (1945-1980)", Rilindja, Prishtinë, 1985
- Bajram Krasniqi "Kode të ligjërimit letrar" Rilindja, Prishtinë, 1988
- Rexhep Ismajli "Gjuhë dhe etni", Rilindja, Prishtinë, 1991
- Ibrahim Rugova "Strategjia e kuptimit", Rilindja, Prishtinë 1980
- Anton Berisha "Shumësia kuptimore", Rilindja, Prishtinë, 1990
- Rexhep Qosja "Histori e letërsisë shqipe"(Romantizmi I, II, III), Rilindja, Prishtinë, 1984, 1986
- Milivoje Sollari "Teoria e letërsisë", Prishtinë, 1978
- R. Velek/ O.Voren "Teoria e letërsisë", Prishtinë, 1982
- Stefan Çapaliku "Letërsia e interpretuar", Tiranë, 1998
- Isuf Zeneli, Bazat e standardizimit dhe vlerësimit në arsim, Prishtinë, 2003



qendra e provimeve
MASA E
VËRTETË E
NJOHURIVE

Vaka Đurovića bb, 81 000 Podgorica
ic@iccg.edu.me, www.iccg.edu.me